

Dążenie Gustava Klimta do malarstwa totalnego

- [Dążenie Gustava Klimta do malarstwa totalnego](#)

Dążenie Gustava Klimta do malarstwa totalnego

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

Ważne daty

Wynalazki

1877 – fonograf

1879 – żarówka

1880 – udoskonalenie fotografii (rolka filmowa i aparat ręczny)

1891 – pierwszy tramwaj elektryczny, odkrycie bakterii gruźlicy

1896 – telegraf bez drutu

1890-1896 – szybowce

1898 – odkrycie pierwiastków promieniotwórczych, polonu i radu, pierwszy motor spalinowy

1905 – teoria względności

Historia powszechna

1870 – Francja została III Republiką i pod koniec XIX w. wzięła udział w podziale kolonii

1867 – ustanowienie Monarchii Austro-Węgierskiej

1848-1916 – panowanie Franciszka Józefa w Austrii i Austro-Węgrach

1871 – zjednoczenie Niemiec

Koniec XIX w. – Anglia za królowej Wiktorii (1837-1901) przeżywa szczyt rozkwitu ekonomicznego, staje się mocarstwem kolonialnym (terytoria w Afryce i 1876 – królowa cesarzową Indii)

1905 – rewolucja w Rosji

Koniec XIX w. – kwitnie przemysł, stale polepsza się komunikacja na morzu i lądzie (1891-1899 kolej transsyberyjska)

Muzyka

XIX w./XX w. – impresjonizm, dodekafonia, neoklasycyzm, Debussy, Ravel, Szymanowski, Berg, Weber, Strawiński, Prokofiew

Scenariusz lekcji dla nauczyciela

Źródło: online-skills, licencja: CC0.

I. Rozwijanie zdolności rozumienia przemian w dziejach sztuki w kontekście ich uwarunkowań kulturowych, środowiskowych, epok, kierunków, stylów i tendencji w sztuce. Uczeń:

10. formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat epok, kierunków, stylów i tendencji w sztuce oraz środowisk artystycznych.

1. wykazuje się znajomością chronologii dziejów sztuki, z uwzględnieniem:

f) sztuki przełomu XIX i XX wieku (secesja, symbolizm, protoekspresjonizm),

II. Zapoznavanie z najwybitniejszymi dziełami w zakresie architektury i sztuk plastycznych. Uczeń:

1. wymienia i rozpoznaje najbardziej znane dzieła sztuki różnych epok, stylów oraz kierunków sztuk plastycznych;

10. określa funkcję dzieła i wskazuje jej wpływ na kształt dzieła;

13. dokonuje opisu i analizy, w tym porównawczej, dzieł z uwzględnieniem ich cech formalnych:

c) w malarstwie i grafice: kompozycji, koloru, sposobów ukazania iluzji przestrzeni, kształtowania formy przez światło, w dziełach figuratywnych stopnia oddania rzeczywistości lub jej deformacji;

15. rozpoznaje w dziele sztuki temat i wskazuje jego źródło ikonograficzne;

18. formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat dzieł sztuki.

2. wskazuje twórców najbardziej reprezentatywnych dzieł;

3. umiejscawia dzieła w czasie (wskazuje stulecie powstania dzieł sztuki dawnej, a w przypadku dzieł sztuki nowoczesnej i współczesnej datuje je z dokładnością do połowy wieku), w nielicznych przypadkach, dotyczących sztuki nowoczesnej i współczesnej, zna daty powstania dzieł lub datuje je z dokładnością jednej dekady;

7. rozróżnia podstawowe motywy ikonograficzne;

8. wymienia różne funkcje dzieł sztuki, takie jak: sakralna, sepulkralna, estetyczna i dekoracyjna, dydaktyczna, ekspresyjna, użytkowa, reprezentacyjna, kommemoratywna, propagandowa, kompensacyjna, mieszkalna i rezydencjonalna, obronna, magiczna;

9. identyfikuje najbardziej reprezentatywne i najśłynniejsze dzieła na podstawie charakterystycznych środków warsztatowych i formalnych oraz przyporządkowuje je właściwym autorom;

III. Zapoznanie z dorobkiem najwybitniejszych twórców dzieł architektury i sztuk plastycznych.
Uczeń:

1. wymienia najistotniejszych twórców dla danego stylu lub kierunku w sztuce;

2. zna najwybitniejsze dzieła z dorobku artystycznego wybitnych przedstawicieli poszczególnych epok, kierunków i tendencji w sztuce od starożytności po czasy współczesne, z uwzględnieniem artystów schyłku XX i początku XXI wieku;

3. sytuuje twórczość artystów powszechnie uznawanych za najwybitniejszych w czasie, w którym tworzyli (z dokładnością do jednego wieku, a w przypadku twórców sztuki nowoczesnej i współczesnej – z dokładnością do połowy wieku) oraz we właściwym środowisku artystycznym;

4. łączy wybrane dzieła z ich autorami na podstawie charakterystycznych środków formalnych;

5. na podstawie przedłożonych do analizy przykładów dzieł formułuje ogólne cechy twórczości następujących twórców: Fidiasz, Poliklet, Praksyteles, Giotto, Jan van Eyck, Hieronim Bosch, Masaccio, Sandro Botticelli, Leonardo da Vinci, Michał Anioł, Andrea Mantegna, Piero della Francesca, Rafael Santi, Giorgione, Tycjan, Jacopo Tintoretto, Pieter Bruegel Starszy, Albrecht Dürer, Hans Holbein Młodszy, Donatello, Filippo Brunelleschi, Andrea Palladio, El Greco, Caravaggio, Gianlorenzo Bernini, Francesco Borromini, Diego Velázquez, Bartolomé Esteban Murillo, Georges de la Tour, Nicolas Poussin, Claude Lorrain, Peter Rubens, Anton van Dyck, Frans Hals, Rembrandt van Rijn, Jan Vermeer van Delft, Antoine Watteau, Jacques Louis David, Jean Auguste Dominique Ingres, Antonio Canova, Berthel Thorvaldsen, Francisco Goya, Eugène Delacroix, Caspar David Friedrich, William Turner, John Constable, Gustave Courbet, Jean François Millet, Eduard Manet, Claude Monet, Edgar Degas, August Renoir, Georges Seurat, Vincent van Gogh, Paul Gauguin, Paul Cézanne, Henri de Toulouse-Lautrec, August Rodin, Gustaw Klimt, Alfons Mucha, Antonio Gaudí, Edward Munch, Henri Matisse, Pablo Picasso, Umberto Boccioni, Wasyl Kandinsky, Piet Mondrian, Kazimierz Malewicz, Marcel Duchamp, Giorgio de Chirico, Salvador Dalí, René Magritte, Marc Chagall, Amadeo Modigliani, Jackson Pollock, Andy Warhol, Roy Lichtenstein, Claes Oldenburg, Francis Bacon, Yves Klein, Niki de Saint Phalle, Christo, Duane Hanson, Victor Vasarely, Alberto Giacometti, Constantin Brancusi, Henry Moore, Le Corbusier, Frank Lloyd Wright, oraz artystów polskich i działających w Polsce (m.in. takich jak: Wit Stwos, Bartłomiej Berrecci, Tylman z Gamenen, Dominik Merlini, Bernardo Belotto, Marceli Bacciarelli, Piotr Aigner, Piotr Michałowski, Artur Grottger, Henryk Rodakowski, Jan Matejko, Józef Chełmoński, Maksymilian i Aleksander Gierymscy, Józef Brandt, Olga Boznańska, Józef Pankiewicz, Władysław Podkowiński, Jan Stanisławski, Leon Wyczółkowski, Henryk Siemiradzki, Xawery Dunikowski, Stanisław Wyspiański, Józef Mehoffer, Jacek Malczewski, Witold Wojtkiewicz, Witkacy, Leon Chwistek i inni przedstawiciele grupy formistów, przedstawiciele grupy Rytm, kapistów i grupy „a.r.”, Tadeusz Makowski, Andrzej Wróblewski, Tadeusz Kantor, Jerzy Nowosielski, Alina Szapocznikow, Władysław Hasior, Roman Opałka, Magdalena Abakanowicz);

8. formułuje samodzielne, logiczne wypowiedzi argumentacyjne na temat twórczości wybitnych artystów.

IV. Kształcenie w zakresie rozumienia i stosowania terminów i pojęć związanych z dziełami sztuki, ich strukturą i formą, tematyką oraz techniką wykonania. Uczeń:

2. zna terminologię związaną z opisem formy i treści dzieła malarskiego, rzeźbiarskiego i graficznego, w tym m.in. nazwy formuł ikonograficznych, słownictwo niezbędne do opisu kompozycji, kolorystyki, relacji przestrzennych i faktury dzieła;

6. właściwie stosuje terminy dotyczące opisu treści i formy dzieł sztuk plastycznych;

V. Zapoznanie ze zbiorami najważniejszych muzeów i kolekcji dzieł sztuki na świecie i w Polsce, a także z funkcją mecenatu artystycznego oraz jego wpływem na kształt dzieła sztuki. Uczeń:

3. łączy dzieło z muzeum lub miejscem (kościół, pałace, galerie), w którym się ono znajduje.

Nauczysz się

charakteryzować cechy twórczości artystycznej;

przedstawiać tematykę wybranych dzieł;

wykazywać cechy stylowe w wybranych obrazach;

analizować formalnie dzieła.

Gustav Klimt i sztuka totalna

portret Gustava Klimta, fotografia, wikimedia.com, domena publiczna

W twórczości swej Klimt stosuje wiele technik (złocenia, szlachetne kamienie, mozaiki, srebro, kolorowe farby kazeinowe, inkrustacje masą perłową), umieszcza **archetypiczne** symbole zaczerpnięte często z innych kultur tj. bizantyjska, klasyczna włoska i grecka, egipska, japońska, mykeńska czy celtycka, wszystko po to, by wyrażać **alegorie** i oddziaływać na widza w pełni, starając się używać wszelkich dostępnych artyście środków wyrazu. Wykorzystuje zdobyte u ojca zasady sztuki jubilerskiej oraz wiedzę ze Szkoły Sztuk Stosowanych. Przy malowaniu obrazów ucieka się często do technik właściwych sztuce użytkowej, rzemiosłu. Używa np. metod charakterystycznych dla tapet czy tkanych gobelinów. Pracuje na przykład jako dekorator wnętrz zatrudniony przez państwo, a jednocześnie projektuje tkaniny i biżuterię. Dążność artysty do **sztuki totalnej** widoczna jest bardzo wyraźnie w jego malarstwie, co widać na kolejnych przykładach.

Muzyka w obrazach Klimta

Gustav Klimt, „Muzyka I”, 1895, Nowa Pinakoteka, Monachium, Niemcy, wikimedia.com, domena publiczna

W 1902 r. Klimt pracuje nad dużym, pokrywającym trzy ściany, fryzem *Beethoven* w Belwederze wiedeńskim. Inspiruje się w tej pracy IX Symfonią Beethovena oraz ideą, że ludzkość może osiągnąć wolność dzięki sztuce i miłości. Oparta na wijących się, płynnych liniach kompozycja fryzu jest wynikiem inspiracji sztuką klasycyzującą. Jej podstawę stanowią wykonane na powierzchni ściany rysunki oraz zastosowanie złota, srebra, kolorowych farb kazeinowych, inkrustacji masą perłową i szlachetnymi kamieniami, co powoduje zaskakujący kontrast z szeroką powierzchnią sąsiadującego z malowidłem nagiego tynku.

Gustav Klimt, „Fryz Beethoven – dążenie do szczęścia znajduje ukojenie w poezji” – fragment (prawa boczna ściana), 1902, Belvedere, Wiedeń, Austria, wikimedia.com, domena publiczna

Akty w dziełach Klimta

Gustav Klimt, „Nuda Veritas”, 1899, Österreichische Nationalbibliothek, Wiedeń, wikiart.org, CC BY 3.0

Bardzo silnym w przekazie obrazem jest *Judyta i Holofernes I*. Jest to apoteoza piękna i zmysłowości kobiecej z jednoczesnym wskazaniem na niszczycielską jej siłę. Klimt używa tutaj mitologii do głębszych i archetypicznych refleksji na temat natury kobiety. Szczególnie, że czas, w którym żyje, to silny prąd emancypacji kobiet. Głowa Holofernesa jest niemal poza kadrem, głównym tematem jest Judyta. Tu również widzimy typografię, czyli podpis na ramie obrazu, która jest integralną częścią dzieła. W kilka lat po *Judycie i Holofernesie* Klimt maluje *Judytę II*. Tym razem obraz jest bardziej płaski i dekoracyjny. Motywy mozaiki, szczegóły biżuterii, złoceń kontynuują syntezę sztuk.

Gustav Klimt, „Judyta i Holofernes I”, 1901, Österreichische Galerie, Wiedeń, wikipedia.org, domena publiczna

Motywy bizantyjskie w dziełach malarza

Gustav Klimt, „Wąż wodny I”, 1904-1907, Österreichische Galerie, Wiedeń, Austria, pinterest.se, CC BY 3.0

Trzy okresy życia kobiety to jeden z ulubionych tematów Klimta. Obraz oddziałuje intensywnie poprzez zróżnicowanie malarskie kobiety starej, której naturalizm i realizm postaci obnaża starość z kobietą młodą z dzieckiem, której świeżość, kwiatki we włosach, błogość i spokój emanują na widza.

Gustav Klimt, „Trzy okresy życia kobiety”, 1905, Galleria Nazionale d'Arte Moderna, Rzym, Włochy, wikiart.org, CC BY 3.0

Jednym z najsłynniejszych obrazów Klimta to *Pocałunek*. Powstał w tzw. okresie *złotym* twórczości. Para zakochanych zawieszona w usianej gwiazdami kosmicznej przestrzeni skąpana jest w blasku szlachetnego metalu. Obie postaci pokazane są w sposób uproszczony. Ciało mężczyzny zostaje powiązane z formami *twardymi* (czarne prostokąty), a kobiece z formami *miękkimi* (barwne kręgi). Malarz oddziałuje powiązaniem symboli, dekoracyjnością, użyciem metalu z farbą, wielkością płótna (180x180), nastrojem intymności. Świetlista aura otacza sylwetki obojga zakochanych. Różnobarwność kwietnego *postumentu* przypomina techniki impresjonistyczne. W obrazie jest wszystko, co charakterystyczne dla twórczości Klimta: złoto, motyw mozaiki, piękno i erotyzm, symbolizm, ornamentyka, bliskość dwojga ludzi.

Gustav Klimt, „Pocałunek”, 1907-1908, Österreichische Galerie, Wiedeń, Austria, wikiart.org, CC BY 3.0

Kwintesencją sztuki totalnej w twórczości Klimta to Fryz Stoclet. W 1905 r. belgijski finansista zlecił wybudowanie wraz z wystrojem wnętrza prywatnej rezydencji Wiedeńskim Warsztatom. Artyści w ten sposób realizują swe marzenie o syntezie sztuk. [Josef Hoffmann](#) zajmuje się projektem architektonicznym i urządzeniem pałacu, a Klimt dekoracją wnętrza. Para zakochanych – *Spełnienie* – to kluczowa kompozycja jednej z dwu wielkich mozaik zdobiących salę jadalną.

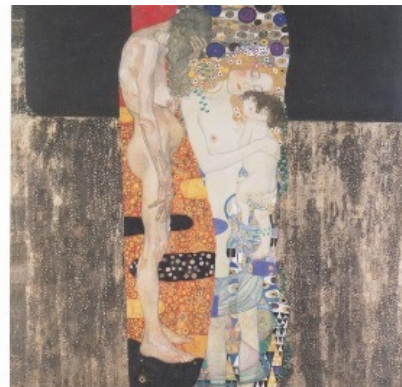
Gustav Klimt, „Drzewo życia”, fryz w Stoclet, 1909, Museum of Applied Arts, Wiedeń, Austria, wikiart.org, CC BY 3.0

Celem Klimta było stworzenie dzieła totalnego, absolutnego, tzn. wolnego od wszelkich konwencji, ograniczeń narzuconych przez [akademickie](#) koncepcje. Obrazy artysty są wyrazem nieograniczonej swobody twórczej, w pełni wyrażają bujność i złożoność epoki, w której dane było mu tworzyć. Jego prace stały się inspiracją dla wielu nowoczesnych artystów.

Ćwiczenie 1

Przyporządkuj tytuły do dzieł.

Muzyka I, Drzewo owocowe, Pocałunek

Ćwiczenie 2

Do widniejących poniżej obrazów wpisz ich tytuły.

Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

W którym roku założona została Secesja, czyli Stowarzyszenie Artystów Austriackich?

☐ 1898

☐ 1897

☐ 1905

Ćwiczenie 5

Jaka nazwę miało nowe ugrupowanie współtworzone przez Gustava Klimta w 1905 r. po wyjściu z Secesji?

☐ Art Gesellschaft

☐ Secesja II

☐ Kunstschau

Ćwiczenie 6

Uzupełnij tekst.

W twórczości swej Klimt stosuje wiele (np. złocenia, szlachetne kamienie, mozaiki, srebro, kolorowe farby kazeinowe, inkrustacje masą perłową), umieszcza symbole zaczerpnięte często z innych kultur, wszystko po to, by wyrażać i oddziaływać na widza w pełni, starając się używać wszelkich dostępnych artyście . Dążność artysty do widoczna jest bardzo wyraźnie w jego malarstwie.

środków wyrazu

sztuki totalnej

archetypiczne

alegorie

technik

Ćwiczenie 7

Rozwiąż krzyżówkę i wyjaśnij rozwiązanie.

1. Jak brzmi pojęcie w języku niemieckim określające syntezę sztuk, rozumianej jako ich wspólnota mimo różnorodności tworzywa (dzieło totalne)?
2. Posługiwał się nią Klimt w swoich obrazach (personifikacja przedstawień).
3. W którym pałacu Klimt stworzył dwa sławne fryzy będące kwintesencją sztuki totalnej w jego twórczości?
4. Jaką techniką nauczoną w dzieciństwie Klimt posługiwał się szczególnie często w swoich obrazach?
5. Judyta obciąła mu głowę – popularny motyw w sztuce, który stał się głównym tematem dwóch obrazów Klimta.
6. Jaki zawód wykonywał ojciec Klimta?
7. Jaka była Prawda ze szkłem powiększającym w obrazie Klimta z poezją Schillera?

Źródło: online-skills.

Ćwiczenie 8

Źródło: online-skills.

Zobacz także

Inna wersja zadania

Źródło: online skills, cc0.

Słownik pojęć

Akademizm

kierunek w sztuce europejskiej, rozwijający się od XVII w. do końca XIX przede wszystkim w malarstwie i rzeźbie. Malarstwo charakteryzowało się założeniami nawiązującymi do sztuki antycznej, utrzymane w ciemnych tonacjach o tematyce historycznej lub mitologicznej nigdy nie wziętej z codziennego życia. Propagowany głównie przez akademie sztuk pięknych.

Alegoria

w literaturze i sztukach plastycznych obraz plastyczny lub słowny przedstawiający pojęcie, ideę, myśl, wydarzenie przy pomocy obrazu o charakterze przenośni, symbolu w sposób spersonifikowany. Często dana personifikacja ma symboliczne atrybuty przez co przekaz jest zwykle jednoznaczny.

Archetyp

pierwowzór jakiejś postaci, zdarzenia, motywu.

Dzieło totalne (Gesamtkunstwerk)

inaczej: Idealne dzieło sztuki, całkowite dzieło sztuki, synteza sztuk, wszechstronna grafika - jest to dzieło sztuki, które wykorzystuje wszystkie lub wiele form sztuki, lub dąży do tego. Termin jest niemieckim słowem, które użył niemiecki pisarz i filozof K. FE Trahndorff w eseju z 1827 r. Niemiecki kompozytor operowy Richard Wagner użył tego terminu w dwóch swoich esejach (1849 r.), ponieważ termin ten był szczególnie bliski jego estetycznym ideałom.

Hoffmann, Josef

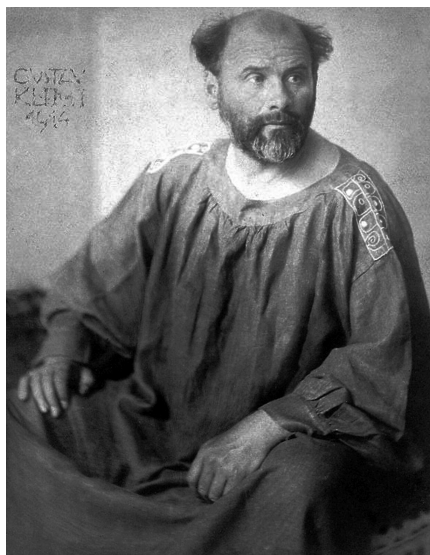
(1870–1956) austriacki architekt i projektant sztuki użytkowej (mebli, tkanin, szkła, metaloplastyki, dzieł jubilerskich), współzałożyciel Secesji Wiedeńskiej i Warsztatów Wiedeńskich.

Judyta i Holofernes

popularny motyw w malarstwie na przestrzeni wielu epok, podjęty również przez Klimta. Historia pochodzi w Księgi Starego Testamentu i dotyczy wydarzeń za czasów Nabuchodonozora. Wojska asyryjskie oblegały miasto Betulia w Galilei. Judyta wdowa po Manassecie, pozorując zdradę, udała się do obozu wroga i rozkochała w sobie głównego wodza Holofernesa. Podczas biesiady korzystając z upojenia mężczyzny ucięła mu głowę i spakowała w worek, tym samym przyczyniając się do odstąpienia wojsk asyryjskich. Była określana jako *Matka ojczyzny*.

Źródło: sjp.pwn.pl

Galeria dzieł sztuki

portret Gustava Klimta, fotografia, wikimedia.com, domena publiczna